

NATIONAAL EXPERTISECENTRUM TABAKSONTMOEDIGING

onderdeel van het Trimbos-instituut

Nieuwsbrief Tabaksontmoediging | Nummer 2 | 2020

- [Column](#)
- [Onderzoek en projecten](#)
- [Beleid](#)
- [Media](#)
- [Agenda](#)

Column

De rookstopzorg in Almere

Michael Brouwer, huisarts in Almere en kaderarts GGZ, schrijft in [deze column](#) over hoe de stoppen met roken begeleiding is ingericht binnen zijn huisartsenpraktijk.

Onderzoek en projecten

Moddergroene tabakspakjes

In een Engelse studie werd het [rookgedrag van jongeren](#) uit verschillende sociaaleconomische klassen onderzocht voor en na het verbod op marketing en reclame van tabak in Engeland. De introductie in 2017 van gestandaardiseerde tabaksverpakkingen met gezondheidswaarschuwingen heeft ertoe geleid dat hoog risico jongeren negatieve associaties hebben ontwikkeld omtrent roken en de schade ten gevolge van roken.

Effect van belastingen op de e-sigaret

Uit onderzoek uit de Verenigde Staten blijkt dat de invoering van belasting op de e-sigaret leidt tot een [daling van de verkoop van e-sigaretten](#). Echter, als ongewild bijeffect werd een toename in de verkoop van traditionele sigaretten gezien. Wanneer

de belastingen op e-sigaretten omhoog gaan, neemt de verkoop van traditionele sigaretten toe en omgekeerd.

WHO: doelstelling 30% minder rokers in 2025 niet haalbaar

Wereldwijd **30% minder rokers in 2025** dan in 2010 gaat volgens de Wereldgezondheidsorganisatie niet worden gehaald; bij vrouwen nog wel, maar mannen zijn buitengewoon lastig van het roken af te houden. In slechts 32 landen lijkt de 30% reductie wel haalbaar, waarvan 6 landen Europees zijn. Nederland lijkt het WHO-doel niet te gaan halen. De WHO adviseert de landen die achterblijven om meer antirookmaatregelen uit het FCTC-verdrag in te voeren.

CT-scan screening vermindert sterfte door longkanker

Een RCT onder meer dan 15.000 Nederlandse en Belgische forse (ex-)rokers vond dat door screening met een CT-scan meer longkanker wordt opgespoord en in een vroeger stadium, waardoor de behandeling betere kans van slagen heeft. Longkanker screening met een CT-scan kan daarmee bijdragen aan een **daling van de sterfte aan longkanker**.

Hollandse nieuwe

Marieke van Aerde (Trimbos-instituut) geeft in de notitie 'Roken is een verslaving' inzicht in hoe hardnekkig het probleem van roken kan zijn, wat een tabaksverslaving precies is en wat de behandelmogelijkheden zijn.

Floor van den Brand (Maastricht University) laat zien dat een financiële stimulans kan leiden tot een toename in het gebruik van medicatie én self-efficacy bij het stoppen van roken, wat indirect leidt tot een toename in het succesvol stoppen met roken.

Marijn de Bruin (Radboud UMC) komt in een meta-analyse naar de potentieel actieve componenten van gedragsveranderingsinterventies die in 142 RCT's naar stoppen-met-roken interventies zijn gebruikt tot de conclusie dat die actieve componenten in zowel de interventie als de controlegroep vaak niet gerapporteerd worden, waardoor de interpretatie van de effecten van trials bemoeilijkt wordt.

Alexi Gugushvili (Erasmus University) stelt met data uit 20 Europese landen vast dat er een duidelijk verband is tussen intergenerationele opleidingsmobiliteit en roken: als meisjes een hogere opleiding afmaken dan hun ouders neemt de kans dat ze roken af (geldt dus niet voor jongens). Als jongens én meisjes een lagere opleiding afmaken dan hun ouders roken ze juist meer.

Fanny Janssen (Universiteit Groningen) analyseerde data uit 31 Europese landen over de periode 1950-2014. Hieruit blijkt dat de daling in het verschil in levensverwachting tussen mannen en vrouwen bijna volledig samenhangt met kleinere verschillen in roken.

Fanny Janssen (Universiteit Groningen) beschrijft ook dat verschillen in roken een belangrijke verklaring vormen voor de verschillen in levensverwachting in landen binnen Europa in de periode van 1985-2014.

Anna Marchetti (ESIM Summer School Ede) laat middels een case report zien dat het roken van een waterpijp een mogelijke risicofactor is voor het krijgen van tuberculose.

Dirk-Jan van Mourik (Maastricht University) komt tot de conclusie dat laaggeletterden meer kennis opdoen over de schade van roken door gezondheidswaarschuwingen met foto's op tabaksverpakkingen. Deze maatregel op zich is echter onvoldoende om rokers aan te zetten om te stoppen met roken.

Paulien Nuyts (Amsterdam UMC) laat zien dat de verhoging van de leeftijdsgrens voor de verkoop van tabaksproducten van 16 naar 18 jaar in Nederland niet heeft geleid tot een sterkere afname in de waargenomen toegang tot sigaretten door adolescente nooit-rokers.

Het Trimbos-instituut heeft de **Nederlandse factsheet** met kerncijfers roken 2018 vertaald naar het Engels.

Ariuntuya Tuvdendorj (UMC Groningen) komt tot de conclusie dat in Mongolië een sekse-specifiek tabaks beleid lonend zou kunnen zijn gezien het feit dat Mongoolse mannen 6 keer zo vaak aan roken-gerelateerde longkankers overlijden dan Mongoolse vrouwen.

Haoxiao Zuo (Universiteit Groningen) concludeert dat A-Kinase Anchoring Proteins (AKAPs) mogelijk relevante aangrijpingspunten kunnen zijn in de behandeling van COPD.

Lopende zaken

GGD Groningen heeft de campagne **Aarzel niet** gelanceerd, om niet-rokers die last hebben van rook en rokers die zich opgelaten voelen met elkaar in gesprek te brengen.

SineFuma heeft de **SMR-scholingen** ondergebracht in de Academie Rookvrij!, voor beginners, ervaren coaches en zorgverleners die verwijzen. Deze scholingen staan in verschillende accreditatie registers.

Er is een nieuwe, **gratis te downloaden, (wachtkamer) poster** voor de website ikstopnu.nl en de telefonische stoplijn 0800-1995.

Rookvrije start heeft een nieuwe **animatie** voor ouders over derdehands rook, en schrijft in de **nieuwsbrief** onder andere over telefonische coaching Rookvrije Ouders en een nieuwe workshop voor zorgverleners.

De 2de Nationale Tabaksontmoedigingsprijs is op het 6de NNvT congres uitgereikt aan **Hanneke Scholten** voor haar onderzoek naar een mobiele game om jongeren te helpen bij het stoppen met roken.

In de startblokken

mwoudenberg@trimbos.nl zoekt zorgverleners die (meest via de mail) willen meedenken over een e-learning voor *alle* zorgverleners over het starten van het gesprek over roken met een patiënt.

Het Trimbosinstituut en LUMC zoeken FTO-groepen, Hagro's of zorggroepen die de zorg bij stoppen met roken willen verbeteren. Kijk voor meer informatie op **www.connect-studie.nl** of mail naar **connect-studie@trimbos.nl**

Voor het implementatieproject 'Lokale zorgpaden SMR' van het Trimbos-instituut worden teams in de regio gezocht bestaande uit zorgverleners uit de 0e en 1e en 2e lijn, om de lokale netwerksamenwerking rondom SMR (verder) te versterken tot een integrale, sluitende keten, die aansluit op de Zorgstandaard Tabaksverslaving. Voor meer informatie en/of deelname: Fien Huige via **fhuige@trimbos.nl**.

Beleid

Uitbreiding rookverbod

De wijziging van de Tabaks- en rookwarenwet ter uitbreiding van het rookverbod is in de Tweede Kamer behandeld. Onder het **rookverbod** gaan vallen: sigaretten, shagtabak,

pijptabak, waterpijptabak, sigaren, cigarillo's, pruimtabak, snuiftabak, tabak voor oraal gebruik, ieder nieuwsoortig tabaksproduct dat op de markt is of wordt gebracht (zoals de HEETS-stick), e-sigaretten met en zonder nicotine. Het roken van cannabis of kruidenmengsels die niet met tabak vermengd zijn, komt niet onder het rookverbod te vallen.

Rookvrije schoolpleinen

Het ontwerpbesluit ter introductie van de verplichting een rookverbod in te stellen, aan te duiden en te handhaven op de terreinen (met name **schoolpleinen**) die behoren bij gebouwen en inrichtingen die worden gebruikt voor onderwijs is aan de Tweede Kamer voorgelegd. Dit verbod geldt voor alle typen onderwijs. Het verbod moet door de beheerder van de terreinen actief gehandhaafd worden, bijvoorbeeld door het aanspreken van eventuele rokers. Deze AMvB moet per 1 juli 2020 in werking treden.

Vergunningplicht voor tabaksproductieapparatuur

In het kader van de Tabaksproductenrichtlijn is het volg- en traceersysteem voor de verpakking van tabaksproducten ingevoerd, en vanaf 23 januari 2020 handhaafbaar. Om de illegale handel in tabaksproducten uit te bannen is tevens een wetsvoorstel ingediend waarbij voor tabaksproductieapparatuur een **vergunningplicht** gaat gelden. Hierdoor kan de machine die tabaksproducten maakt, herleid worden en kunnen illegale activiteiten makkelijker gesignaleerd worden. Dit moet in de zomer van 2020 in werking treden.

Boetes voor uitdelen tabaksbonus aan winkeliers speciaalzaken

De NVWA heeft in bijna alle samenwerkingsovereenkomsten tussen tabaksfabrikanten en tabaksspeciaalzaken afspraken aangetroffen over onrechtmatige vergoedingen, waaronder **verkoopbonussen**, die tot doel hebben de verkoop van tabak te bevorderen. Hiervoor zijn boetes opgelegd. Vooralnog blijven de bestaande speciaalzaken uitgezonderd van het uitstalverbod.

Nederland daalt in de Europese ranglijst voor tabaksontmoediging

Op 20 februari 2020 is de **Tobacco Control Scale 2019** gepresenteerd. Deze ranglijst vergelijkt het tabaksbeleid in 36 Europese landen. Per land worden sinds 2004 de overheidsactiviteiten op gebied van tabak, de geldende wetgeving en het budget voor tabaksontmoediging in kaart gebracht. Nederland is van de 9e plaats in 2016 gedaald naar de 14e plaats in 2019. De **preventie-akkoord maatregelen** zijn hard nodig om Nederlandse positie op het gebied van tabaksontmoediging in Europa te verbeteren.

Media

Roken en verkoop van tabak op treinstations in de ban

ProRail en NS willen hun steentje bijdragen aan een **rookvrije generatie** in 2040, door roken op de Nederlandse stations volledig te verbieden en te stoppen met de verkoop van tabakswaaren. NS-directeur Anneke de Vries stelt dat een rookvrije reis aansluit bij de maatschappelijke opinie omtrent roken.

Longartsen verbijsterd over goodiebag Oscars

Nederlandse longartsen reageren verbijsterd op de inhoud van de goodiebag die aan 25 Oscar-genomineerden is overhandigd. Deze bevatte onder andere een **24-karaats gouden e-sigaret**. Longarts Hans in 't Veen stelt dat de e-sigaret een 'gateway to smoking' is en dat met deze als cadeau doen een verkeerd signaal wordt afgegeven.

Rolling Stones-gitarist vindt strijd tegen sigaretten moeilijkst

Keith Richards is, naast jarenlange verslavingen aan harddrugs en drank, sinds oktober ook gestopt met roken. Volgens de Rolling Stones-gitarist is de **strijd tegen tabak** de grootste geweest, aangezien sigaretten overal zijn.

Agenda

Binnenlandse bijeenkomsten

Het **KNMP Voorjaarscongres 2020** met als thema 'Longen' zal op 10 maart 2020 plaatsvinden in het Beatrix Theater te Utrecht.

[Gratis] **Symposium: De wijk in! Zo bereik je de kwetsbare roker**, 12 maart van 13.00 tot 17.00 uur, het Oude Magazijn, Amersfoort. Georganiseerd door Amsterdam UMC, Stichting ANR, FNO Zorg voor kansen, IVO, Pharos expertisecentrum gezondheidsverschillen en het Trimbos-instituut.

Op 13 maart 2020 vindt in Ede het **Congres 55+ en verslaafd; hoe verder?** plaats, wat zich richt op stoornissen in het gebruik van alcohol en andere middelen zoals nicotine en opiaten bij ouderen.

11th Annual Congress on Pulmonology & Respiratory Medicine, 18 en 19 maart 2020, Amsterdam.

Op 11 mei 2020 nascholing voor leden van het Kwaliteitsregister Stop met Roken, over de praktische invulling van Stoppen met roken begeleiding. Pauline Dekker en Pauline Haasbroek beantwoorden de vragen van de aanwezigen in de zaal. Trimbos-instituut, 15:00-19:15 uur. Opgeven bij Monique van Amstel: mamstel@trimbos.nl.

Op 25 mei geeft Renee Bittoun een (Engelstalige) workshop over stoppen met roken bij de complexe groep rokers met multimorbiditeit. De titel is "Translating the Science into Clinical practice: managing the "harder to treat" (multimorbidity) patient". Met als ondertitel: "Quit using the word Quit". Trimbos-instituut, 13:00-16:00 uur. Aanmelden bij Monique van Amstel: mamstel@trimbos.nl.

Symposium COPD, van eerste sigaret tot palliatieve zorg, 11 juni 2020, Congrescentrum De Reehorst, Ede.

Buitenlandse bijeenkomsten

SRNT 26th Annual Meeting, 11-14 maart 2020, Hilton New Orleans Riverside, New Orleans, VS.

13th Asia Pacific Conference on Tobacco or Health 2020 (APACT 2020), 2-4 september 2020, Bangkok Convention Centre at CentralWorld, Bangkok, Thailand.

SRNT-Europe 20th Annual Conference, 17-19 september 2020, Lausanne, Zwitserland.

World Congress on Tobacco and Smoking Cessation, 12-13 oktober 2020, Sydney, Australië.

Conference of the Parties (COP) to the WHO FCTC, 9-14 november, World Forum, Den Haag.

De volgende nieuwsbrief verschijnt...

7 april 2020.

Gastredacteurs

Raquel Goudkamp en Annemiek de Vries zijn gastredacteurs bij deze editie van de nieuwsbrief. Zij studeren Geneeskunde aan de Universiteit van Utrecht.

Redactie:

Esther Croes
Toine Ketelaars
tabaksontmoediging@trimbos.nl

www.trimbos.nl
www.rokeninfo.nl

Volg ons op twitter

[Disclaimer](#) | [Privacy statement](#) | [Afmelden](#) | [Doorsturen](#)

copyright © Trimbos-instituut 2016